

Tjänsteställe, handläggare
Analys och strategi, Lena Kihl

Datum
2025-12-15

Beteckning
25RS10966

Agro Öst Ideell Förening
Stora Sjögestad Järngården 11 BV
590 76 Vreta Kloster

Medfinansiering av Klimatskörd - samverkansmodell för ett cirkulärt ÖMS

Agro Öst Ideell Förening ansöker om 659 800 kr för projekt Klimatskörd - samverkansmodell för ett cirkulärt ÖMS.

Ansökan avser perioden 2026-02-01—2029-09-30.

Beslutet

- Agro Öst Ideell Förening beviljas 17 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 659 800 kr, för genomförande av projekt Klimatskörd - samverkansmodell för ett cirkulärt ÖMS.
- Projektet får påbörjas tidigast 2026-02-01 och avslutas senast 2029-09-30.
- Finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd - statligt stöd.

Följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering.

Beslutet har fattats med stöd av förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken.

Sammanfattning

Projektet ska under projektperioden etablera en samverkansmodell mellan offentliga aktörer och lantbruksföretag i Västmanland, Södermanland och Örebro län med syfte att öka klimatesiliens, cirkularitet och hållbar livsmedelsförsörjning.

Genom samverkan, kunskapsutbyte och praktiska klimatåtgärder ska projektet skapa konkreta exempel, nya arbetssätt och affärsmodeller som visar hur hållbar livsmedelsproduktion kan stärka både miljö och konkurrenskraft.

Skäl till beslut

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade områden, Klimat, miljö och energi samt Näringsliv och entreprenörskap. Projektet bidrar till att nå målen om Ökad tillväxt och innovationsförmåga i näringslivet samt minskad klimatpåverkan.

Regional tillväxtnämnd har fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2021-04-07 § 26). Projektet bedöms ligga i linje med den prioriterade inriktningen ”Projekt som främjar en utveckling av näringslivet som är långsiktig och hållbar”.

Projektet har också beviljats finansiering från det regionala strukturfondsprogrammet för investeringar i regional tillväxt och sysselsättning Östra Mellansverige.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

All markanvändning har en klimat- och miljöpåverkan, och behovet av att producera livsmedel mer cirkulärt med minskad negativ påverkan är stort. Samtidigt behöver lantbrukets konkurrenskraft stärkas för att säkra svensk livsmedelsproduktion på sikt.

Svensk livsmedelsproduktion är pressad av importerade produkter som ofta framställs med lägre hållbarhetskrav. Det krävs därför nya samarbetsformer och affärsmodeller som synliggör värdet av hållbar produktion och skapar incitament för miljönyttiga insatser. Offentliga aktörer, som förfogar över betydande markresurser, saknar i dag verktyg och strukturer för hur de genom planering, markanvändning och upphandling kan bidra till klimatmål och stärkt biodiversitet. På företagssidan visar rådgivningsorganisationer och branschinitiativ att det finns ett stort intresse inom primärproduktionen för att bidra till hållbarhetsmål genom till exempel minskad jordbearbetning, odling av mellangrödor, blomremсор och utveckling av vallodling. Rådgivare och företagsfrämjande aktörer behöver stärkt kapacitet att stötta företag i frågor som rör klimatanpassning, biodiversitet och nya affärsmodeller i den gröna omställningen.

Projektets målgrupper är offentliga organisationer, små och medelstora företag samt företagsfrämjande aktörer.

Projektets övergripande mål

Ett klimatresilient, cirkulärt och konkurrenskraftigt livsmedelssystem i Östra Mellansverige, där offentliga aktörer, lantbrukare och rådgivande organisationer samverkar långsiktigt för att minska klimatpåverkan, stärka biologisk mångfald och öka livsmedelssäkerheten.

Projekt mål

En samverkansmodell mellan offentliga aktörer och lantbruksföretag med syfte att öka klimatresiliens, cirkularitet och hållbar livsmedelsförsörjning.

Delmål

- Etablera samverkans- och affärsmodeller mellan 9 lantbruksföretag och minst sex kommuner eller regioner för robust markanvändning med ökad kolinlagring och biodiversitet jämnt fördelade i de tre regionerna.
- Minst sex kommuner eller regioner vidtar operativa och konkreta insatser som främjar projektets målsättning.
- Tre kommuner eller regioner har beslutat att utarbeta en strategisk handlingsplan som bidrar till positiv klimat- och miljöpåverkan samt en mer hållbar livsmedelsproduktion.
- Öka kunskap samt genomföra åtgärder som ökar kolinlagring och förbättrar jordhälsa på jordbruksmark.
- Öka kunskap samt genomföra åtgärder som främjar biologisk mångfald i landskapet.
- Främja hållbar och cirkulär markanvändning på kommunägd och stadsnära mark kopplat till en hållbar livsmedelsförsörjning.

Aktiviteter/Arbetspaket

Kartläggning och omvärldsanalys

Arbetspaketet omfattar en omvärldsanalys för att insamla genomförda projekt och aktiviteter hos andra aktörer som har gjort liknande insatser samt goda exempel som kan vara användbara i projektet i projektets geografiska område. Här ingår även etablering av kontakt med aktuella kommuner, lantbruksföretagare, rådgivare, intresseorganisationer och övriga relevanta aktörer som ska ingå i projektet samt en inventering, kartläggning och analys av ingående kommuners och lantbruksföretags marker, pågående markanvändning och annan relevant verksamhet, tex ridskoleverksamhet och annan djurhållning.

Utveckla samverkans- och affärsmodeller

Efter att behov och möjliga åtgärder kartlagts ska projektet bidra till att etablera kontakter och nätverk mellan kommuner och lantbruksföretag eller andra relevanta aktörer för att skapa affärsmodeller och arbetssätt för utförande av praktiska åtgärder inom ramen för projektets målsättning.

Kompetensutveckling, workshops och rådgivning

Arbetspaketet omfattar vidare kartläggning av åtgärder, workshops, seminarier, rådgivning, fältkursioner och ERFA-träffar. Syftet är att öka kunskap, sprida goda exempel och sammanföra aktörer för att skapa incitament och möjligheter till praktiska åtgärder. Aktiviteterna ska bidra till att öka kunskapen, dela erfarenheter lyfta goda exempel både för i projektet ingående parter, och andra inom målgruppen som inte ingår aktivt i projektet. Aktiviteten genomförs i samarbete med företag, rådgivare och experter utifrån behoven i länet för att matcha de unika förutsättningar som finns här.

Etablering av demonstrations- och visningsytor - genomförande praktiska åtgärder

Arbetspaketet innehåller genomförande av praktiska och operativa åtgärder som bidrar till en ökad hållbar, cirkulär och konkurrenskraftig livsmedelproduktion. Genomförande av klimatåtgärder genom arbete med ekosystemtjänster. Insatserna anpassas efter de specifika platser och förhållanden som erbjuds enligt samarbetsavtal i projektet. Detta kan t ex omfatta anläggning av mångfaldsåkrar, mellan- och täckgrödor, anläggning av våtmarker, reducerad jordbearbetning, anpassade grödval och recirkulering av gödsel och annan näring. Efter aktivitetens genomförande ska ytterligare goda exempel kunna lyftas fram på hur man kan arbeta med affärsmodeller och insatser kopplat till livsmedel. Insatsen genomförs i samarbete med företag och rådgivare utifrån behoven i länet.

Ingående kommuner

Kommunerna i Västmanland, Södermanland samt Örebro län.

Perspektiv

Projektet utvecklar och testar platsanpassade klimatåtgärder såsom kolinlagring, mellangrödor, blomremсор och våtmarker på demonstrationsytor. Offentliga aktörer och lantbrukare samverkar för att stärka ekosystemtjänster, biologisk mångfald och vattenhushållning. Projektet bidrar till utveckling av affärsmodeller och upphandlingskriterier som gynnar hållbar produktion och långsiktiga samarbeten.

Projektet arbetar aktivt för jämn könsfördelning i arbetsgrupper, workshops och expertpaneler. Kvinnliga företagare och småskaliga verksamheter lyfts fram som goda exempel, och statistik över könsfördelning samlas in och följs upp. Detta bidrar till ökad representation och mer jämlika villkor i lantbrukssektorn.

Projektet främjar inkludering genom att nå ut till en bredare målgrupp via öppna kommunikationskanaler och anpassade mötesformer. Aktiviteter utformas för att minska språk- och nätverksbarriärer och inkludera mindre, diversifierade företag.

Långsiktighet

Under genomförandet kommer det att lyftas fram goda exempel på resurseffektiva och hållbara modeller som kan bidra till en positiv utveckling inom primärproduktionen vilket bidrar till att arbetet kommer att leva vidare i produktionen även efter projektets slut. Förhoppningen är att de framtagna modellerna och samarbetena även kommer att leva vidare i kommunernas arbete då de knyter nära an till framtagna miljömål och policys.

Uppföljning

Projektet kommer att följas upp löpande genom både kvalitativa och kvantitativa metoder kopplade till projektets mål, indikatorer och aktiviteter.

Resultatspridning

Resultaten kommer att spridas brett till offentliga aktörer, lantbruksföretag, rådgivare och andra relevanta intressenter i Östra Mellansverige och nationellt. Spridningen sker löpande under projektperioden och intensifieras vid projektets slut.

Resultaten kommuniceras genom flera kanaler och format:

- Workshops, seminarier och fältbesök där goda exempel och lärdomar presenteras och diskuteras.
- Digital kommunikation via AgroÖsts och Vreta Klusters webbplatser, nyhetsbrev och sociala medier för att nå en bred målgrupp.
- Rapporter och tryckt material, inklusive en populärversion av slutrapporten som riktar sig till kommuner, lantbrukare och rådgivande aktörer.
- En kort film som sammanfattar projektets genomförande, resultat och effekter – framtagen för att spridas digitalt och vid mässor, konferenser och utbildningar.

Projektorganisation

Projektet ägs av Agro Öst ideell förening som är en paraplyorganisation med tre noder i Östra Mellansverige. Det operativa arbetet kommer att genomföras i Örebro, Södermanland och Västmanland i noderna Agro Örebro, Agro Västmanland och Agro Sörmland.

En projektledningsgrupp med representation från en regional projektledare från respektive regional nod samordnar och koordinerar arbetet i respektive län.

Avgränsning ordinarie verksamhet

AgroÖst är en regional samverkansplattform som sedan 2006 arbetar för att stärka de gröna näringarna i Östra Mellansverige genom att stimulera investeringar, samverkan och kunskapsutveckling mellan kommuner, regioner, akademi och näringsliv. Organisationen driver noderna Agro Sörmland, Agro Örebro och Agro Västmanland, som bedriver utvecklingsprojekt inom lantbruk och livsmedelsindustri med fokus på hållbart och lönsamt entreprenörskap. Den löpande verksamheten finansieras av grundfinansiärer, medan alla operativa satsningar genomförs via externt sökta projektmedel, vilket innebär att Klimatskörd inte ingår i ordinarie budget.

Kostnads- och finansieringsbudget

Kostnadsslag	2026	2027	2028	2029	Totalt
Externa tjänster	808 558	1 100 337	1 134 723	861 182	3 904 800
Resor och logi	6 750	15 504	16 704	15 042	54 000
Summa kostnader	815 308	1 115 841	1 151 427	876 224	3 958 800

Finansiering	2026	2027	2028	2029	Totalt
Offentlig kontantfinansiering					
Region Örebro län 1:1-medel	135 885	185 974	191 905	146 037	659 800
Region Sörmland 1:1-medel	135 885	185 974	191 905	146 037	659 800
Region Västmanland 1:1-medel	135 885	185 974	191 905	146 037	659 800
Tillväxtverket ERUF	326 123	446 336	460 571	350 490	1 583 520

Privat finansiering					
AgroÖst	81 531	111 534	115 143	87 621	395 878
Total finansiering	815 308	1 115 841	1 151 427	876 224	3 958 800

För Region Örebro län

Petter Arneback Hjulström
Regional utvecklingsdirektör